

Naravno čebelarjenje

EKOLOŠKO ČEBELARSTVO

Pogoji in zahteve za vključitev v sistem ekološkega kmetovanja oz. EKOLOŠKEGA ČEBELARSTVA v Sloveniji

Mitja Zupancič, univ. dipl. inž. zoot.

V Sloveniji, kot tudi drugod po svetu, se vzporedno s konvencionalnim kmetovanjem razvijata integrirano in ekološko kmetovanje, ki v zadnjem času dobivata vse večji pomen. To lahko pripišemo vse večji ozaveščenosti porabnikov, vse večji skrbi za ohranitev našega naravnega okolja in seveda vse številnejšim aferam, povezanim s hrano, ki sprožajo pri porabnikih željo po pridobivanju informacij o pridelavi hrane in njenem izvoru.

Kot kažejo težnje v svetu, se hitro uveljavlja in dobiva vse večji pomen na vseh ravneh pridelave hrane zlasti ekološko kmetovanje.

S hitrim razvojem do narave prijaznih oblik kmetovanja pa so se pojavile tudi težnje po sprejetju zakonodaje, ki bi na eni strani varovala porabnike, na drugi strani pa tudi pridelovalca pred nelojalno konkurenco.

Tako so se tudi do narave prijazne oblike kmetovanja jasno razdelile med seboj. Seveda pa porabniki, zlasti v obdobju uveljavljanja vseh teh oblik kmetovanja, včasih zamenjujejo izraze in različne razlage.

Kakšna je razlika med ekološkim in integriranim kmetovanjem?

Integrirano kmetovanje je do narave prijaznejša oblika kmetovanja. V procesu pridelave je zelo poudarjeno varstvo rastlin, pri tem pa so v ospredju biološki (spodbujanje razvoja koristnih živali, vnos predatorjev na posevke na zavarovanih prostorih ...) in biotični ukrepi (feromonske in barvne plošče, metode zbežanja ...). V procesu pridelave še vedno uporabljajo predpisana kemično-sintetična sredstva, vendar so ta manj strupena in imajo praviloma krajšo karentno dobo. Tudi gnojenje izvajajo le na podlagi analize zemlje.

Ekološko kmetovanje je kmetovanje, ki v procesu pridelave upošteva in spodbuja vse naravne zakonitosti, v ekosisteme pa ne vnaša nobenih nenaravnih snovi (kemično-sintetičnih zaščitnih sredstev za varstvo rastlin, mineralnih gnojil, hormonov, stimulatorjev rasti ...). Proces pridelave temelji na naravnih sinergizmih in antagonizmihi, v ospredje so postavljeni preventivni ukrepi, živalim prilagojena re-

ja, uporaba sredstev za varstvo rastlin in zdravljenje živali na podlagi naravnih sredstev itd.

Iz vsega tega lahko razberemo, da so med obema oblikama kmetovanja občutne razlike in zato povezovanje in istovetenje ni primerno in upravičljivo.

Kaj je treba upoštevati, da lahko kmetija ali čebelarstvo pridobi naziv ekološka kmetija ali ekološko čebelarstvo?

Kot sem omenil, so k sprejetju pravil, ki jih mora upoštevati vsak, ki zavestno vstopi v sistem ekološkega kmetovanja, če želi pridobiti certifikat, s katerim lahko izkazuje resnično ekološko pridelavo, prispevali številni vzroki.

Kako je ekološko kmetovanje urejeno v svetu?

V sedemdesetih letih je bila ustanovljena Mednarodna zveza gibanj za ekološko kmetovanje (IFOAM) in ta je postavila mednarodne standarde za ekološko kmetovanje. Seveda pa se je z nadaljnjim razvojem ekološkega kmetovanja v Evropski uniji pojavila potreba po zakonski ureditvi, ki bi urejala tudi to področje. Tako je bila leta 1991 sprejeta uredba Sveta (EGS) 2092/91, ki je opredeljevala le rastlinsko pridelavo, potem pa je bila 24. avgusta 1999 dopolnjena tudi za področje živinoreje, ki vključuje tudi čebelarstvo. Uredba vsebuje vse temeljne standarde smernic IFOAM in s tem izenačuje ekološko pridelavo v različnih državah. Seveda se tudi ekološko kmetovanje deli na različne usmeritve, vendar morajo vse oblike ekološkega kmetovanja upoštevati temeljne standarde, lahko pa si postavijo le strožja pravila (npr. biodinamično kmetovanje).

In v Sloveniji?

Tako kot v svetu je tudi pri nas opaziti silovit razvoj ekološkega kmetovanja. Zgovoren je podatek, da je bilo leta 1999 v kontrolo ekološkega kmetovanja vključenih 300 kmetij, leta 2000 pa že 600.

V Sloveniji so vzporedno z razvojem ekološkega kmetovanja nastala Priporočila za ekološko kmetovanje v Sloveniji (MKGP, junij 1997). Ta priporočila so bila povzeta po Uredbi (EGS) 2092/91 in urejajo ekološko kmetovanje v celoti, tudi čebelarstvo. V pripravi je prav tako pravilnik o ekološkem kmeto-

vanju, ki je že v končni obdelavi in tik pred sprejetjem. Seveda je bila v tem obdobju ustanovljena tudi kontrolna služba, ki pri izvajanju nadzora na posameznih kmetijah upošteva omenjena priporočila. Kontrolna služba je bila postavljena ob pomoči kontrolne službe ABG (Avstria Bio Garantie), pri kateri so se kontrolorji tudi usposabljali.

Ker nadzor nad kmetijami in čebelarstvi že dejavno izvajajo in so bile leta 1999 prve kmetije že potrjene kot ekološke, vam želim v tem prispevku predstaviti zahteve za čebelarje, ki se vključijo v sistem ekološkega kmetovanja in želijo pridobiti certifikat o ekološki pridelavi.

ZAHTEVE ZA ČEBELARJE:

1. Izgibati se je treba območjem, ki so znana kot onesnažena oz. na katerih obratujejo veliki onesnaževalci. Čebelam skušamo zagotoviti pašo na naravnem rastlinju ali na ekološko obdelanih površinah.

2. Čebelar mora nadzorni organizaciji posredovati zemljevid v merilu 1 : 25 000 z vrisanim območjem paše ter posestni list z vrisanimi lokacijami čebeljih panjev in čebelnjakov.

3. Čebelje družine morajo biti najmanj 1 km oddaljene od glavnih prometnic in strnjenih mestnih središč, od odlagališč ali sežigališč odpadkov, industrijskih območij in drugih večjih onesnaževalcev pa najmanj 3 km.

4. Čebelnjak mora biti vedno postavljen v bližino možne paše in neoporečnega vodnega vira.

5. Pri prevažanju čebel na različna pasišča mora čebelar obveščati nadzorno organizacijo o prevozu svojih čebel najmanj 48 ur pred odhodom.

6. Za graditev je najprimernejši les.

7. Izbrati moramo pasmo, ki je prilagojena na naše razmere. Tako je pasma, ki jo lahko gojimo v Sloveniji, kranjska čebela ali kranjska sivka – *Apis mellifera carnica*. Gojenje drugih pasem ni dovoljeno.

8. Pri razmnoževanju družin v ekološkem čebelarstvu lahko družine razmnožujemo le iz družin, ki so oskrbovane po načelih ekološkega čebelarstva. Nove družine lahko pridobimo z delitvijo ali združevanjem družin in z naravnim rojenjem.

9. Do 31. 12. 2003 je dovoljeno prevzemati roje iz družin, ki niso gojene v skladu s tem pravilnikom.

10. V prenavo ekoloških čebeljih družin se lahko na leto vključi do 10 odstotkov čebeljih rojev in matic iz klasičnih čebelarstev.

11. Označevanje matic s prirezovanjem kril ni dovoljeno.

12. Gojenje z gensko tehnologijo spremenjenih čebel ni dovoljeno.

13. Čebelji vosek mora izhajati iz ekoloških čebelarstev.

14. Priporočljivo si je zagotoviti obtok voska v okviru kmetije oziroma izdelavo satnic v predelovalnih

obratih iz lastnega voska oziroma iz voska iz ekoloških obratov. V obdobju preusmeritve, ko na trgu ni voska iz ekoloških čebelarstev, lahko po predhodni odobritvi nadzorne organizacije uporabimo tudi vosek iz klasičnih čebelarstev. Pri predelavi voska ne uporabljamo ne topil in ne belil.

15. Ob koncu pridelovalne sezone je treba pustiti v panjih toliko hrane, da ekološke čebelje družine uspešno prezimijo.

16. Če je preživetje čebeljih družin ogroženo, je dovoljeno nadomestno krmljenje čebeljih družin z ekološkim medom.

17. Na podlagi odobritve nadzorne organizacije lahko čebelar uporabi za nadomestno krmljenje ekološko pridelan sladkorni sirup, melaso.

18. Nadzorna organizacija lahko za določeno prehodno obdobje odobri tudi uporabo klasično pridelanega sladkorja, melase in medu.

19. Pri nadomestnem krmljenju je treba zapisati vrsto uporabljenega izdelka, datum, količino in panje, v katerih je bilo krmljenje izvedeno.

20. Nadomestno krmljenje lahko izvajamo od zadnjega točenja v sezoni do 15 dni pred začetkom naslednje sezone pridelovanja medu.

21. Pri nadzoru bolezni je najpomembnejši preventivni ukrep selekcija družin.

22. Pri zdravljenju ima prednost uporaba fitoterapevtskih in homeopatskih izdelkov. Uporaba alopatičnih kemično sintetiziranih medicinskih sredstev za preventivne namene je prepovedana.

23. Izrezovanje trotovine je dovoljeno le za zmanjšanje okužbe čebel z varozo.

24. Za zatiranje varoj lahko uporabljamo naslednje snovi: mravljinčno, mlečno, očetno in oksalno kislino ter mentol, timol, evkaliptusovo olje ali kafro.

25. Uporabljati je mogoče le v Sloveniji dovoljena veterinarsko-medicinska sredstva.

26. Če pri zdravljenju uporabljamo kemično-sintetična sredstva, moramo čebelje družine med zdravljenjem preseliti v izolirane čebelnjake, ves vosek pa moramo zamenjati z voskom, ki je v skladu s pravilnikom. Po zdravljenju se morajo čebelje družine znova vključiti v enoletno prehodno obdobje.

27. Vsako uporabo veterinarsko-medicinskih izdelkov je treba prijaviti organizaciji za kontrolo.

28. Dovoljena je embalaža iz nerjaveče pločevine, za prodajo na drobno je najboljša steklena embalaža.

29. Med je prepovedano točiti iz zaleženih satov. Poleg tega je pri pridobivanju medu prepovedano uporabljati postopke, ki bi uničevali čebele ali čebeljo zalego.

30. Za pomiritev in odganjanje čebel med odvzemom medu ne smemo uporabljati kemično-sintetičnih sredstev.

31. V obdobju pridelave in oskrbe čebeljih družin mora čebelar voditi zapiske o dogajanjih v vsakem panju posebej.

32. Čebelje pridelke je po enoletnem obdobju prilagoditve dovoljeno prodajati z navedbami ekološke pridelave, če so bile v tem obdobju upoštewane vse določbe, zapisane v Uredbi za ekološko kmetovanje. V obdobju prilagoditve pridelki ne smejo biti opremljeni z oznako o ekološki pridelavi.

V Priporočilih so podane poglobljene zahteve, ki

usmerjajo ekološko čebelarjenje. Poleg teh uspešno ekološko čebelarjenje zagotavljajo tudi drugi pomembni tehnološki ukrepi, povezani z biološkimi zahtevami čebeljih družin v vseh fazah njihovega razvoja.

Če čebelar po enem letu preusmeritve izpolni zahtevane pogoje, lahko pridobi za svoje izdelke naziv »ekološko pridelano« oziroma jih lahko prodaja pod blagovno znamko »BIODAR«, ki je blagovna znamka ekoloških proizvodov oziroma pridelkov, ki so si pridobili ustrezen certifikat.

ČEBELARSKA RADIJSKA PREDAVANJA V MAJU 2001

MAJA boste v oddaji KMETIJSKI NASVETI na prvem programu Radia Slovenija lahko poslušali:

- v torek, 15. maja, ob 12.30, bo inž. Mitja Zupančič govoril o ekološkem čebelarjenju;
- v torek, 29. maja, ob 12.30, bo dr. vet. med. Jože Matavž govoril o pomenu apitehničnih ukrepov pri zatiranju varoe.

Urednica Ivanka Polanec

Čebelice na internetu

O IZMENJAVI MNENJ IN ZNAKU SKUPINE

Boštjan Grom

Pozdravljeni!

Tokrat bi vam rad predstavil nekaj utrinkov z interneta in dogajanja v naši skupini. Klepet v skupini se je že kar precej razvnel, tako da vsak član dobi od drugih članov povprečno po tri sporočila na dan; tako si nabiramo vedno več izkušenj in izmenjujemo mnenja. V spodnjih vrsticah lahko preberete natančno kopijo sporočila, kakršna lahko prebirajo člani skupine.

Sporočilo je nastalo po pripombi, izrečeni na čebelarškem seminarju v Celju, češ da je seminar, žal, zapustila velika večina udeležencev, ko je g. Ivanc začel predstavljati svoje strani na internetu.

Pozdrav vsem članom skupine!

Glede interneta sem bil sprva tudi sam nekoliko skeptičen, vendar nisem nasedel govoricam, da je to brez zveze, nepotrebno ...

Ker je bila lani je bila ZELO dobra čebelarška letina, sem se trdno odločil, da del denarja namenim tudi za računalnik, ne pa samo neposredno za čebelarstvo. Priznam, odločitev je bila PRAVILNA!

Tako sem junija kupil računalnik z modemom ter še kup stvari, o katerih do tedaj nisem imel pojma ..., ter se uspešno vključil na svetovni splet!

Žena me je nekoliko čudno gledala in jamrala, a

čez čas se je stvar umirila in zdaj smo vsi navdušeni: eni za medmrežje, drugi za igrice (uuuhhh ...). Takoj, ko sem v Čebelarju prebral BOŠTJANOV članek, sem se vključil v skupino in zelo dolgo sva si dopisovala le sama.

Prav on mi je veliko pomagal glede računalništva, saj je na začetku šlo veliko stvari narobe, pojma nisem imel o računalnikih, kaj šele o nastavitvah ...

Zdaj pa razmišljam, KOLIKO stvari bi zamudil, če ne bi bilo interneta! Po moje je to edinstvena, nenadomestljiva možnost komunikacije, da o hitrosti in količini podatkov sploh ne govorimo ...

Lep pozdrav iz Prekmurja

Danilo Bedek

V skupini se dogovarjamo tudi o znaku, po katerem bi se prepoznali, saj se drugače kot po imenu in priimku ne poznamo. Tokrat vam predstavljam enega izmed predlogov za prepoznavni znak naše internetne skupine.

